

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ**

**ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ХОДИМЛАРИНИ
ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРИНИҲ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ
ҲУДУДИЙ МАРКАЗИ**

**“ГЛОБАЛ АХБОРОТ МУҲИТИДА ТАРБИЯ МУАММОЛАРИ”
РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ КОНФЕРЕНЦИЯСИ
МАТЕРИАЛЛАРИ
(2019 йил 28-29 июнь)**

ФАРҒОНА-2019

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ**

**ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ХОДИМЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА
МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ХУДУДИЙ МАРКАЗИ**

**“Глобал ахборот муҳитида тарбия муаммолари”
Республика илмий-амалий конференцияси материаллари
(2019 йил 29 июнь)**

“Глобал ахборот муҳитида тарбия муаммолари”

Фарғона- 2019 й. ____ бет

Таҳрир ҳаёйати ранси: М.Кўчқоров – Фарғона вилояти ХТХҚТМО ҳудудий маркази педагогика ва психология, таълим технологиялари кафедраси мудири

Таҳрир ҳаёйати: Э.Касимова, И.Тешабоев, Д.Саидова, М.Ғофуров, Д.Етмишева, А.Ўринов, Ҳ.Ҳошимова, Н.Ханкельдиева, У.Носирова, Т.Содиқов, А.Ахмедов, М.Дехконова, Р.Шарофиддинов, А. Жўраев

Нашр учун масъуллар: М.Кўчқоров, Қ.Расулов, А.Нишонов

Дизайн ва саҳифалаш: Ю.Раҳматов, А.Мирзобоев

Матнларда фойдаланилган мисол, кўчирма ва маълумотлар аниқлиги учун муаллифлар жавобгардирлар.

Фарғона вилояти ХТХҚТМОҲМ Илмий-методик кенгаши нашрга тавсия этган (2019йил 22 июндаги 7-сон баённома)

© Фарғона вилояти халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш ҳудудий маркази, 2019 йил

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, Амир Темур ўғитларидан ҳар бир дарс жараёнида фойдаланиш, мавзуларга боғлаган ҳолда ўқувчиларга синдириб бориш, буюк халқимизнинг муқаддас урф-одатларининг ҳар биримиз кадрига этиш зарурлигини таъкидлаб бориш лозим.

ИНФОРМАТИКА ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ ИЖОДИЙ ТАФАККУРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАЛАКА ОШИРИШНИНГ МУҲИМ КОМПОНЕНТИ СИФАТИДА

*Ш.Б.Аҳмедова-
Андижон ВХТХҚТМОХМ
Аниқ ва табиий фанлар
методикаси кафедраси
ўқитувчиси*

Маълумки, информатика ўқитувчиси янги ахборот технологиясини, замонавий педагогик дастурий воситаларни чуқур ўрганган, шунингдек, жамиятни, таълимни ахборотлаштириш шароитида ишлаш услубларини чуқур эгаллаган ва мазкур жараёнга ижодий ёндаша оладиган бўлиши лозим.

Информатика ўқитувчиси педагогик фаолиятининг асосий мақсади қилиб, бугунги кун кўйидаги долзарб вазифани кўндаланг қўймоқда: информатика фанларини ўқитиш жараёнида айнан ахборот коммуникацион компетентликни шакллантириш учун муҳим шароит яратиш.

Шунингдек, кўпчилик информатика ўқитувчилари ўқув ва тарбия жараёнларида технологиянинг ўрни тўғрисида нотўғри тушуничаларга ва у тўғрисида қарама-қаршилик тушуничаларга эга. Технологиялар шубҳасиз кенг қамров ва қатта тезлик билан кириб келади. Бу эса ўз навбатида эски технологияларнинг (дискеталар, видеомагнитофонлар, ЭНТ-мониторлар ва бошқалар) ўз-ўзидан йўқолиб кетишига олиб келади. Янгиларининг пайдо бўлиши ва эскиларининг ўз-ўзидан йўқолиб кетиши таълимда тадқиқотчилар, сиёсатчилар ва оммавий ахборот воситалардаги хабарлари орқали кенг оммага турли йўللار билан етказилади. Бундай йўллار билан биз технологияларнинг бизга нималарнидир бериши (ваъда қилиши) орқали таълим кифасини (кўриниши, шакли, самадорлиги ва бошқаларни) ўзгартириб юборади. Албатта, шунга шубҳа йўқки,

технологиялар бизнинг ишлаш, ўйнаш, ўзаро ҳамкорликда бўлиш усулларини ўзгартирди. Аммо бундай ташқари технология таълимни ўзгартирувчиси (кўчирувчиси) ҳам бўлиши керакки, у кўпчилик учун тушунарсиз бўлган ва тортишувга сабаб бўлган мазмунни ҳаммага тушунарли кўринишга ўгириб бериши керак.

Дарсга бўлган ўқитувчининг пухта тайёргарлиги таълимнинг самарасини таъминлайди, шунинг учун дарсга киришдан олдин ўқитувчи ҳам психологик, ҳам фани бўйича пухта тайёргарлик кўриши лозим.

Психологик жиҳатдан тайёргарлик деганда қуйидагиларни тушунишимиз лозим. Дарс мураккаб жараён бўлиб, унда турли психик хусусиятларга; характерга, иродавий ҳислатларга, хотирага, диққатга, тафаккур ва темпераментга эга бўлган ўқувчилар иштирок этишади. Дарс давомида юқорида қайд этилган хусусиятлар у ёки бу кўринишда ўқувчилар томонидан намоён этилади. Қолаверса, дарснинг ҳар бир дақиқасида ҳеч ким, ҳеч қайси йўл билан олдиндан режалаштира олмайдиган вазиятлар юзага чиқади. Аммо, ўқитувчи психик жиҳатдан ҳар қандай вазиятда ўзини йўқотмасдан муаммони тўғри йўл билан ҳал этишга тайёр бўлиши лозим. Бунинг учун ҳар бир ўқитувчи бўлажак дарснинг муҳитини тасаввур этиши ва унга ўзини олдиндан тайёрлаши лозим бўлади.

Фан бўйича тайёргарлик деганда эса қуйидагилар тушунилади; дарсни ташкил этишдан олдин ўқитувчи белгиланган синфда ўз фани бўйича ўқув дастуридан қайси мавзунини ўқиши лозимлигини кўриб олади. Сўнг ушбу мавзу бўйича Давлат таълим стандартларига мурожаат этиб, нима тўғрисида ўқувчиларга билим беришни аниқлаб олади. Мавжуд дарслик ёки адабиётлар, шунингдек, кўргазмали ёки бошқа таълим воситалари ўқув дастури талабларига қанчалик жавоб беришини аниқлаб, мавзунини ёритишга ёрдам бериш имкониятларини билиб олади. Дарсликда баён этилган ўқув материали билан танишиб, уни бугунги кун вазифалари ҳамда синф ўқувчиларининг билим даражасига мослаштириб, зарурият бўлса ўзгаришлар, тузатишлар киритади. Ўқувчиларни машқ қилдириш учун амалий вазифаларни белгилайди, сўнг мавзу юзасидан хулосалар чиқариш, қонун-қоидаларнинг таърифини белгилаб олади. Ўқувчилар дарс давомида ва уйда олиб бориладиган мустақил ишлари учун вазифалар тайёрлайди. Дарс тури ҳамда унинг давомида қўлланиладиган методлар аниқ белгилаб қўйилади. Шу билан бирга дарс мавзусини олдинги

ўтилган мавзулар билан ҳамда фанлараро алоқаларни айрим ўқувчилар билан якка тартибда олиб бориладиган ишлар режалаштирилади ва дарс режасини ёзишга киришилади. Кундалик дарс режаси (конспекти) ўқитувчи томонидан ҳар бир дарсга алоҳида ёзилади.

Жамиятнинг турли соҳалари тўхтовсиз ривожланишда бўлиб, ўз устида ишламаган ва соҳа янгиликларидан беҳабар мутахассис эса замондан орқада қолиши тайин. Шу сабабли ҳам информатика фанларини ҳам замон билан ҳамнафас янгилаб бориш ва ўзгартиришлар киритиш талаб қилинади. Информатика ўқув предмети сифатида информатика фани ва унинг ривож билан узвий боғлиқ. Шунинг учун «Информатика ўқитиш методикаси» фани биринчи навбатда информатика фанининг методологиясига асосланади. Ўзининг хулосаларида у таълим ва тарбиянинг умумий тамойилларига таянади. Маълумки, ушбу тамойиллар педагогика ва дидактика томонидан ишлаб чиқилади. Бундан ташқари, «Информатика ўқитиш методикаси» фани физиология ва психология фанлари томонидан қабул қилинган қонуниятлардан ҳам бевосита фойдаланади.

Таълим-тарбиянинг асосий мақсадларидан бири бўлган информатиканинг фан сифатида ўзига хослиги, унинг замонавий фанлар тизимида тутган ўрни ва аҳамиятидан, ҳозирги жамият ҳаётидаги аҳамиятидан келиб чиққан ҳолда «Информатика» фанини ўқитишнинг мақсадларини қуйидагича белгилаш мумкин:

- ўқувчиларда компьютер саводхонлигини шакллантириш;
- ўқувчиларда ахборотга ишлов бериш, узатиш ва ундан фойдаланиш жараёнлари ҳақидаги билимлар асосларини мустаҳкам ва онгли ўзлаштириб олишларини таъминлаш;
- ўқувчиларга дунёнинг замонавий илмий кўринишини шакллантиришда ахборот жараёнларининг аҳамиятини, жамиятнинг ривожда янги ахборот ва коммуникацион технологияларнинг аҳамиятини очиб бериш;
- компьютерлардан онгли ва рационал фойдаланиш кўникмаларини шакллантириш.

«Информатика» фанининг педагогик вазифалари инсоннинг умумий таълим олишидаги асосий вазифаларини ҳал этишда қўладиган ўзига хос хисса билан аниқланади.

1. Ўқувчиларда информатика ҳақидаги билимни шакллантириш ва улар тафаккурини ривожлантириш.

2. Илмий дунёқарашни шакллантириш. Бу муҳим вазифани ҳал этишда бутун педагогик жамоа барча ўқув предметларини ўқитиш жараёнида иштирок этади.

3. Миллий мафкура руҳида тарбиялаш.

4. Ўқувчиларни амалий фаолиятга, меҳнатга, таълим олишни давом эттиришга тайёрлаш.

Юқоридаги масалалардан ҳеч бири бошқаларидан ажратилган ҳолда, алоҳида ҳал этилмаслиги лозим. Улар бир бутунликда бир-бири билан чамбарчас боғлиқ ҳолда амалга оширилиши лозим. Ўқувчилар информатика асосларини мустаҳкам эгаллашлари асосидагина уларнинг тафаккурини тарбиялаш ва илмий дунёқарашни яратиш мумкин. Иккинчи томондан, мантикий фикрлашга ўргатиш билангина, ўқувчиларнинг информатикани 40 фан сифатида унинг ўзига хос томонларини чуқур тушунишларига эришиш мумкин. Бундан ташқари, информатикани ўқитиш жараёнида амалий фаолиятга тайёрлаш вазифасини тўғри ҳал этишга эришиш учун информатика курсининг илмийлигини ошириш лозим. Фақатгина тўғри ва чуқур хулосалар қила олсагина, ўқувчилар ҳар бир масалани ечишга танқидий ва ижодий ёндаша оладилар, янги муаммолар олдида ўзларини йўқотиб қўймайдилар ва турли шарт-шароитларда унумли фаолият кўрсата оладилар. Шунингдек, амалий иш ўқувчиларнинг дунёқарашини кенгайтиради ва уни янги фактлар билан бойитишади, ҳамда информатикадан билим даражаларини оширади, чуқур, тўлиқ ва мустаҳкам бўлишини таъминлайди.

Ўқувчиларда креатив қобилиятни шакллантириш учун информатика ўқитувчисининг ижодий тафаккурини ривожлантириш лозим. Мазкур жараёнда педагог ходимларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш муҳим аҳамият касб этади.

Р.Ифлатов - Бешарик тумани ХТБ қарашли 11-мактаб технология фани ўқитувчиси.

А.Рахимов - ФарДУ технология фани йўналиши 2-курс талабаси, **Д.Маматов** - Фаргона вилояти ХТХҚТМОҲМ Амалий фанлар ва мактабдан ташқари таълим методикаси кафедраси mudiri.

Бола азиз – одоби ундан азиз ёки оммавий маданиятнинг ёшлар оғтига салбий таъсири.....

В.Обиджонова - Ёзёвон тумани 27 - мактаб бошланғич синф ўқитувчиси. Глобаллашув жараёнида бунёдкор гошлар ва мафкураларнинг жамият ҳаётига ижобий таъсири масалалари.....

IV-ШҶЪБА

АҲОЛИНИНГ ПСИХОЛОГИК САВОДҲОНЛИГИНИ ОШИРИШ ИЖТИМОИЙ МУҲИТ БАРҚАРОРЛИГИНИНГ МУҲИМ ОМИЛЛАРИДАН БИРИ СИФАТИДА

М.Имниова - Андйжон вилояти ХТХҚТМОҲМ ўқитувчиси.

Таълимда инновацион фаолият ва илгор педагогик технологияларни қўллаш самарадорлиги.....

Ф.Акбарова - Фаргона вилояти ХТХҚТМОҲМ ўқитувчиси.

Глобаллашув ва жаҳон мафкуравий манзарасининг ўзгариши.....

М.Турдалиев - Жиззах вилояти халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази ўқитувчиси.

Электрон таълим тизими ва унинг афзалликлари.....

М.Абдурахимова – Фаргона вилояти ХТХҚТМОҲМ бўлим бошлиғи.

Глобал ахборот муҳиtida мактаб ёшидаги болаларни шакллантиришда ота – онанинг ўрни ва фарзанд тарбияси.....

И.Шихова - Хоразм вилояти ХТХҚТМОҲМ аниқ ва табиий фанлар методикаси кафедраси катта ўқитувчиси.

Оммавий маданиятнинг ёшлар ҳаётидаги ўрни.....

А.Ишанкулов, З.Сайдуллаев - Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни илмий - методик таъминлаш ва уларнинг малакасини ошириш маркази Самарқанд филиали ўқитувчиси ва услубчиси. Ўқувчилардан интернетдан фойдаланиш маданиятини шакллантириш омиллари.....

Ш.Абдуллаев - Термиз давлат университети катта ўқитувчиси.

Ёшларга таълим тарбия беришда электрон слайдлар ҳамда мультимедия воситаларидан фойдаланиш усуллари.....

М.Тўхтасинова – Андйжон ихтисослаштирилган олимпия захиралари мактаб – интернати ўқитувчиси.

Жамиятда онлани турли зарарли гошлардан асрашнинг афзалликлари.....

Н.Воҳидова - Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика университети Бошланғич таълим ва жисмоний маданият факультети БТП кафедраси доценти.

З.Каримова – 1- босқич магистранти.

Шахс камолотида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш.....

И.Холмуродов - Ажиниёз номидаги Нукус Давлат Педагогика институти Тилларни ўқитиш методикаси кафедраси катта ўқитувчиси.

Ёш авлодни тарбиясида Соҳибқирон ибрати.....

Ш.Ахмедова – Андйжон вилояти ХТХҚТМОҲМ ўқитувчиси.